C U R T E A D E A P E L B Ă L Ţ I

Dosarul nr.21rji-215/2024 Judecătoria Soroca sediul Central

Judecător: Lina Popescu

D E C I Z I E

În numele Legii

09 aprilie 2024 **mun. Bălți**

Colegiul penal al Curții de apel Bălți

În componența:

Președintele de complet: Ion Talpa

Judecătorii: Oxana Mironov și Svetlana Șleahtițki

judecând în ordine de recurs, recursul directorului Penitenciarului nr.6 Soroca, Viorel Țîmbaliuc și cel depus de către condamnatul Cazacu Valeriu declarate împotriva încheierii Judecătoriei Soroca sediul Central din 12 februarie 2024, privind admiterea plângerii depusă de condamnatul Cazacu Valeriu, împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție, care conform jurisprudenței CEDO, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale,

după expunerea esenței cauzei de către judecătorul-raportor, ținând cont de argumentele invocate în recurs, în raport cu materialele cauzei şi prevederile legii în vigoare, Colegiul penal,-

C O N S T A T Ă :

La 04.01.2024 în adresa Judecătoriei Soroca (sediul Central) a parvenit spre examinare cauza în baza plângerii condamnatului/prevenitului Cazacu Valeriu Simion împotriva administrației instituţiei penitenciare referitoare la condițiile de detenție.

În motivarea plângerii condamnatul indică că, se deține în Penitenciarul nr. 6 Soroca în condiții de detenție precare. A indicat că celulele nu se aerisesc, de pe pod curge apa, pereții sunt umezi, umiditatea este ridicată, pereții sunt împânziți de mucegai. Gemurile sunt vechi și prin ele suflă aer rece. Saltele și pernele sunt foarte vechi. În celule sunt rozătoare și insecte parazitare.

Solicită reducerea termenului de pedeapsă odată cu constatarea încălcării drepturilor garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale referitor la condițiile de detenție din Penitenciarul nr. 6 Soroca.

Prin încheierea Judecătoriei Soroca sediul Central din 12 februarie 2024, s-a admis plângerea condamnatului Cazacu Valeriu împotriva administraţiei instituţiei penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenței Curţii

Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului, garantate de art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale.

S-a constatat faptul că, Cazacu Valeriu a fost deţinut în perioadele: 23.05.2023-01.02.2024 în Penitenciarul nr. 6 Soroca în condiţii contrare prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale - 254 (două sute cincizeci și patru) zile de detenție.

În condițiile art. 473[4] alin. (4) Cod de pr.penală, s-a redus pedeapsa condamnatului Cazacu Valeriu Simion cu 25 (douăzeci și cinci) zile, pentru perioada de 250 (două sute cincizeci) zile, în care s-a aflat în detenţie, cu calcularea a 1 zi de reducere pentru 10 zile de detenţie.

Termenul pedepsei definitive de 13 (treisprezece) ani închisoare stabilit lui Cazacu Valeriu, prin sentința Judecătoriei Bălți sediul Central din 25.02.2019, s-a redus cu 25 (douăzeci și cinci) de zile.

În privința perioadei rămase de 4 (patru) zile, calculate în condițiile art. 473[4] alin. (4) din Codul de pr. penală, care nu pot fi reduse, instanţa de judecată a considerat necesar de a le lăsa în continuare la termenul de executare a pedepsei.

S-a obligat administrația instituției penitenciare nr. 6 Soroca, potrivit art. 473[4] alin. (3) Cod de pr.penală, să înlăture condițiile precare de detenție în termen de 15 zile, după expirarea căruia instituția penitenciară informează instanța de judecată despre executarea încheierii.

Dezacord cu soluția adoptată pe caz și-a expus directorul Penitenciarului nr.6 Soroca, comisar justiție Viorel Țîmbaliuc, solicitând casarea ei în partea reducerii pedepsei condamnatului, din considerent că deținutul nu a fost marginalizat sub nici un aspect inuman sau degradant.

Susține recurentul că, judecătorul de instrucție a apreciat superficial probele prezentate de reprezentatul instituţiei privind condiţiile de detenţie din instituţiile penitenciară în care este deţinut Cazacu Valeriu.

Menționează, recurentul că, instanța de fond la soluționarea cauzei nu a luat în considerație ordinal MJ nr.150 din 10.06.2022 privind stabilirea tipurilor de penitenciare, sectoarelor de detenţie create în cadrul acestora şi a capacităţii de deţinere pentru fiecare instituţie -Capacitatea totală a Penitenciarului nr.6-Soroca constituie 753 locuri, cu respectarea normei de spaţiu minim de 4 m2 pentru un deţinut (la moment fiind 553 condamnaţi).

Prin urmare, la aprecierea condiţiilor de detenţie corespunzător plângerii adresate Cazacu Valeriu, judecătorul de instrucţie s-a ghidat exclusiv de alegaţiile declarative ale condamnatului şi constatările generale indicate în rapoartele instituţiilor naţionale şi internaţionale în domeniu respectării drepturilor omului. Astfel, raportându-le, per ansamblu, la prevederile legale ce guvernează speţa, instanţa a apreciat că plângerea acestuia este una întemeiată si urmează a fi admisă

cu emiterea unei soluţii în favoarea condamnatului, bazându-se în repetate rânduri de Comitetul ONU împotriva torturii (2014, 2017), Comitetul european pentru prevenirea torturii (2015-2019), Avocatul Poporului (2002-2019) precum, Consiliul pentru prevenirea torturii (2017-2019) şi raportul Ombudsman-ului din 2019.

Susține recurentul că, judecătorul de instrucţie nu a luat în considerare argumentele prezentate de instituţia penitenciară cu privire la evaluarea condiţiilor de detenţie în care este deţinut Cazacu Valeriu, fapt din care a interpretat eronat clasificându-le grave, pentru care a dispus aplicarea calculului a 1 zile de reducere pentru 10 zile de detenţie pentru perioada de 250 zile aflat în detenţie în Penitenciarul nr.6-Soroca fiind redusă pedeapsa cu 25 zile.

De rând cu aceasta, susține recurentul că, Cazacu Valeriu pe parcursul deținerii sale în P-6 Soroca nu a înaintat nici o plângere către administrația penitenciarului în care s-a deținut cu referire la neconformitatea condițiilor de detenție, inclusiv nu a înaintat astfel de cereri nici în instanțele naționale (în ordinea civilă) nici internaționale pentru constatarea condițiilor precare în care considera că se deține.

De asemenea, dezacord cu soluția adoptată pe caz și-a expus condamnatul Cazacu Valeriu solicitând astfel admiterea recursului formulat ca fiind fondat, or instanța de judecată la soluționarea speței a admis erori grave, plângerea sa nu a fost examinată în limitele legii pertinente cauzei, fapt pentru ce consideră oportun aplicarea în privința sa prevederile art. 385 alin. (4,5), 469 alin. (1) pct.12,18), 473^2-473^4 Cod de pr.penală.

La data de 13 martie 2024, prin încheierea Curții de Apel Bălți, prin prisma art. 447 alin. (1) Cod de pr.penală, s-a comunicat participanților la proces că, recursul se judecă fără prezenţa părţilor la proces, tot odată în vederea examinării cauzei sub toate aspectele procedurale, prin esența art. 447 alin. (2) Cod de pr.penală, sa comunicat subiecților vizați în speță posibilitatea de a depune referință asupra recursului formulat împotriva încheierii Judecătoriei Soroca sediul Central din 12 februarie 2024, respectiv până la data examinării cauzei careva referință în sensul dat nu a parvenit, astfel instanța de recurs a considerat posibil examinarea cauzei în baza materialelor prezente la dosar.

Examinând materialele prezentate în raport cu motivele recursurilor declarate, Colegiul penal consideră justificat de a le respinge cu menținerea încheierii Judecătoriei Soroca sediul Central din 12 februarie 2024, fără modificări, din următoarele considerente:

În susținerea soluției adoptate Colegiul penal reține că, potrivit art. 469 alin. (1) pct.17^1) Cod de procedură penală, la executarea pedepsei, instanța de judecată soluționează chestiunile cu privire la constatarea condițiilor de detenție a condamnaților.

În conformitate cu art. 437 alin. (1) pct. 4) Cod de procedură penală, pot fi atacate cu recurs alte hotărâri penale pentru care legea prevede această cale de atac.

Conform art. 448 alin. (1) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanţa verifică legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei şi a oricăror documente noi prezentate în instanţa de recurs.

Potrivit art. 449 alin.(1) pct.1) lit. a) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanţa adoptă una din următoarele decizii: respinge recursul, menținând hotărârea atacată, dacă: *recursul este nefondat*;

În motivare soluției, Colegiul reține că remediul național preventiv și compensator a perioadei detenției în condiții de penitenciar contrar prevederilor art. 3 CEDO și a jurisprudenței CtEDO, a fost pus în aplicare la 01.01.2019 prin Legea nr. 272 din 29.11.2018 pentru modificarea şi completarea unor acte legislative, garantându-le condamnaților ce își execută pedeapsa în instituțile penitenciare din țară, reducerea termenului ei în conformitate cu legislația procesual penală în vigoare.

Urmare a adoptării cadrului legal intern, CtEDO a respins ca inadmisibile, mai multe cerințe formulate de condamnați referitor la despăgubiri pentru condițiile precare de detenție, reiterând în cauza Drăniceru vs RM din 12.02.2019, că având în vedere noul remediu preventiv și compensatoriu pentru condițiile inadecvate de detenție, instituit în Republica Moldova în baza Legii nr.163 din 20 iulie 2017 (în vigoare din 1 ianuarie 2019) și a Legii nr. 272 pentru modificarea Codului de procedură penală, acesta în principiu ar putea remedia în mod adecvat încălcările Convenției provocate de anumite condiții precare de detenție. Cu toate acestea, Curtea subliniază că această concluzie nu va prejudicia în niciun fel o eventuală reexaminare, după caz, a chestiunii cu privire la eficiența remediului respectiv în funcție de deciziile pronunțate de către instanțele naționale și a executării lor efective, ea păstrându-și competența de ultim control cu referire la plângerile formulate de către eventualii reclamanți care vor epuiza căile de recurs interne disponibile.

De asemenea, Curtea a considerat că odată cu punerea în aplicare a legii nominalizate, remediul național intern ar putea a priori a fi considerat efectiv pentru contestarea condițiilor proaste de detenție în Republica Moldova, fiind disponibil persoanelor condamnate sau plasate în arest preventiv, precum și persoanelor eliberate din detenție, cu condiția respectării termenelor prevăzute de către noile prevederi interne și cu referire la caracterul compensator al remediului.

În contextul dat, reclamantul trebuie să beneficieze de noul remediu, în vederea obținerii la nivel național a recunoașterii violării și, după caz, a unei despăgubiri adecvate. Iar dacă el nu o va obține la nivel național, va avea posibilitatea adresării la CtEDO cu o nouă cerere în termen de șase luni după epuizarea căilor ordinare de recurs intern, Curtea rezervându-și posibilitatea

examinării coerenței dintre jurisprudența instanțelor naționale cu propria sa jurisprudență, precum și eficiența remediului atât în teorie, cât și în practică.

Ținând cont de faptul, că prescripția reprezintă termenul general în interiorul cărui persoana poate să-şi apere dreptul încălcat pe calea înaintării unei plângeri în instanța de judecată, la caz fiind pus în aplicare cel stabilit de art. 473/2 alin. (5) Cod pr. penală, pus în aplicare la 01.01.2019 prin Legea nr. 272, Colegiul consideră, că condamnatul Cazacu Valeriu perfect s-a încadrat în el, aflându-se și la moment în condiții de detenție, sesizând instanța la 04.01.2024 în interiorul termenului de șase luni stabilit prin lege.

Astfel, la examinarea cauzei în recurs, instanța ierarhic superioară a constatat faptul că, potrivit informației deținute de *Penitenciarul nr. 6 Soroca* condamnatul că Cazacu Valeriu s-a deținut: în perioada 05.10.2022 până la 01.02.2024 în sectorul nr. 5, secția nr. 5, care are o suprafaţă de 64 m^2 şi se deţin 16 condamnați.

Raportând aspectele faptice a speței la normele supra nominalizate, Colegiul statuează, că instanța de fond în baza rapoartelor prezentate de către instituția penitenciară, corect a reținut, că pe perioada executării pedepsei în Penitenciarul nr.6 Soroca condamnatul Cazacu Valeriu a fost deținut în celule fiindu-i asigurate condițiile minime necesare de detenție, prevăzute la pct. 464 al Statutului executării pedepsei de către condamnat, potrivit căror fiecare deţinut trebuie să fie asigurat cu spaţiu de cazare de cel puțin 4 m2, care trebuie să fie iluminat natural şi artificial, încălzit şi ventilat conform normativelor de construcţii".

Prin urmare, Colegiul reține că, instanţa de judecată în mod ferm a apreciat critic aspectele invocate de către administraţia penitenciarelor nr.6, nefiind fundamentate pe careva probe, iar pentru a aprecia credibilitatea uneia dintre părţi, în lipsa altor dovezi, instanţa just s-a bazat pe legislația națională și practica CEDO în domeniul dat.

Or, în urma celor constate supra, Colegiul susține că, instanţa corect a reținut în prezenta speță incidența practicii CEDO și anume cauza Kalashnikov c. Rusiei, precum şi în cauza Ostrovar c. Moldovei, unde Curtea Europeană a constatat că, *supraaglomerarea* deja ridică în sine o chestiune în temeiul articolului 3 al Convenţiei, în special când ea durează perioade lungi de timp, aşa cum se reţine în cazul autorului plângerii, care a fost deţinut o perioadă de 250 zile în Penitenciarul nr. 6 Soroca, astfel este de menționat şi faptul că, în cazurile anterioare, în care reclamanţii au avut la dispoziţie mai puţin de 3 m2 de spațiul vital, Curtea a constatat că supraaglomerarea era suficient de gravă încât să justifice, în sine, constatarea încălcării art. 3 din Convenţie (Sulejmanovic c. Italiei, 16 iulie 2009, §51; Lind c. Rusiei, 6 decembrie 2007, §59).

Astfel, instanța corect a considerat că dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul Cazacu Valeriu pe parcursul detenției sale în Penitenciarul nr.6 Soroca, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și au atins pragul

de severitate contrar art.3 din Convenţie, aceste condiţii fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarele vizate.

Reiterând cele menționată supra, având în vedere distincţia normelor procedural penale aplicabile în dependenţă de calitatea deţinutului la momentul deţinerii sale, Colegiul consideră că instanța de fond corect a reținut că, Cazacu Valeriu s-a aflat în condiţii de detenţie contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale în Penitenciarul nr.6-Soroca în total 250 zile.

Or, suferințele avute de către Cazacu Valeriu în cadrul executării pedepsei penale în cadrul P-6 Soroca, Colegiul în respingerea argumentelor din recurs atestă, aplicarea corectă de către instanță a prevederilor art. 473^4 alin. (4) Cod pr. penală, prin calcularea a unei zile de reducere pentru fiecare zece zile de detenție în Penitenciarul nr. 6 Soroca, în perioadele de referință, în condiții contrare art. 3 a Convenției, unde Cazacu Valeriu și-a executat pedeapsa penală, bazându-și în acest sens soluția pe cadrul legal intern, modificat prin legea procesual penală în vigoare din 01.01.2019, care la dispoziția art. 469 alin. (1) pct. 17/1) stabilește posibilitatea verificării în cadrul executării pedepsei penale a condițiilor de detenție, despăgubindu-i pe condamnați prin reducerea ei conform art. 473^2 alin. (3) Cod pr. penală, în cazul în care acestea sunt contrare garanțiilor acordate de art. 3 a Convenției.

Reducerea stabilită este una adecvată și suficientă, bazată pe o justă și echitabilă apreciere a circumstanțelor de fapt și pe o legătură rezonabilă de cauzalitate dintre prejudiciul cauzat și recompensa instituită, și care va avea efectul compensatoriu.

Respectiv, constatând motivarea instanței a fi una plauzibilă, Colegiul o preia în tot și o însușește, ceea ce este în corespundere cu jurisprudenţa CtEDO în cauza Albert vs. România din 16.02.2010, potrivit căreia, instanțele naționale deși au obligația să-și motiveze deciziile, acest fapt totuși nu impune acordarea unui răspuns detaliat pentru fiecare argument (Van de Hurk vs Olanda, 19 aprilie 1994, pct. 61), pentru respectarea caracterului echitabil a procesului, fiind necesar ca instanţa internă, fie prin însuşirea motivelor furnizate de o instanţă inferioară, fie prin alt mod, să examineze chestiunile esenţiale supuse atenţiei sale.

De rând cu aceasta, Colegiul penal în respingerea argumentelor din recurs formulate de către directorul Penitenciarului nr. 6 Soroca, Viorel Țîmbaliuc declarat împotriva încheierii Judecătoriei Soroca sediul Central din 12 februarie 2024, Colegiul ține a specifica faptul că, la capitolul dat nu a găsit careva incertitudini de a interveni și a modifica soluția judiciară, or instanța de fond a dat deplină eficiență prevederile si situației litigante ce guvernează prezenta speță.

Astfel, Colegiul penal apreciază ca fiind declarativă afirmația recurentului precum că potrivit ordinului Ministerului Justiției nr. 150 din 10.06.2022 privind

stabilirea tipurilor de penitenciare, sectoarelor de detenție create în cadrul acestora și a capacității de deținere pentru fiecare instituție, capacitatea totală a penitenciarului nr. 6 Soroca este de 753 de locuri, cu respectarea normei de spațiu minim de 4 m2 pentru un deținut, însă la moment în penitenciar se dețin 553 condamnați, or, informația respectivă este una generală, calculată per instituție, pe când respectarea spațiului de detenție urmează a fi determinată individual pentru fiecare condamnat, ținând cont de suprafața totală a celulei, cu excluderea blocului sanitar și a mobilierului și raportată la numărul de deținuți, iar în situația din speță suprafața respectivă a fost și sub minimul de 4 m2.

Concomitent, instanța de recurs respinge ca fiind declarativă și lipsită de suport juridic afirmația recurentului precum că condamnatul Cazacu Valeriu pe parcursul deținerii sale în Penitenciarul nr. 6 Soroca nu a înaintat nici o plângere către administrația penitenciarului cu privire la neconformitatea condițiilor de detenție și nici nu a înaintat astfel de cereri (în ordine civilă) nici în instanțele naționale și nici internaționale pentru constatarea condițiilor precare în care se deține, or, din raționamentele art. 473/2 Cod de procedură penală nu se deduce obligația deținutului de a se adresa în prealabil cu o plângere către administrația penitenciarului cu privire la neconformitatea condițiilor de detenție și nici nu prevede obligativitatea acestuia de a se adresa cu o cerere (în ordine civilă) în instanțele naționale și internaționale privind constatarea condițiilor precare de detenție.

În sensul celor descrise supra, Colegiul penal apreciază conținutul recursului declarat de către directorul Penitenciarului nr. 6 Soroca, Viorel Țîmbaliuc ca fiind o expunere a dezacordului cu soluția adoptată pe caz, fără a se indica careva încălcări la emiterea soluției, ceea ce în opinia instanței de recurs nu poate servi drept temei pentru casarea sau modificarea soluției adoptate de către instanța ierarhic inferioară.

Pe de altă partea, soluția primei instanței este criticată inclusiv de către condamnatul Cazacu Valeriu, exprimându-și dezacordul prin faptul că, prima instanță a admis erori grave la soluționarea cauzei, plângerea sa nu a fost examinată în limitele legii pertinente, însă pe fonul dat, instanța de recurs ajunge la concluzia respingerii acestui argument ca fiind nefondat, în condițiile în care prima instanță a aplicat cadrul legal tangibil speței prin prisma Legii nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023, corect calculându-i reducerea pedepsei prin intermediul art. 473^4 alin. (4) Cod pr. penală, astfel cele menționare de recurent urmând a fi catalogate drept alegații de rândul celor declarative.

Reieșind din cele expuse, Colegiul penal reține caracterul neîntemeiat a argumentelor invocate în recursul formulat de către reprezentantul Penitenciarului nr. 6 Soroca inclusiv cel depus de către condamnatul Cazacu Valeriu fapt pentru

care le va respinge, păstrând neschimbată soluția instanței de fond ca fiind una întemeiată și motivată.

În corespundere cu art. 449 alin. (1) pct. 1) lit. a) Cod pr. penală, Colegiul penal,

D E C I D E :

Recursul directorului Penitenciarului nr.6 Soroca, Viorel Țîmbaliuc și cel depus de către condamnatul Cazacu Valeriu declarate împotriva încheierii Judecătoriei Soroca sediul Central din 12 februarie 2024, privind admiterea plângerii depusă de condamnatul Cazacu Valeriu, împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție, care conform jurisprudenței CEDO, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, se resping ca nefondate, încheiere care se menține fără modificări.

Decizia este irevocabilă.

Președintele completului **Ion Talpa**
Judecători: **Oxana Mironov**
Svetlana Șleahtițki